

Budapesti Őszi Fesztivál 2.

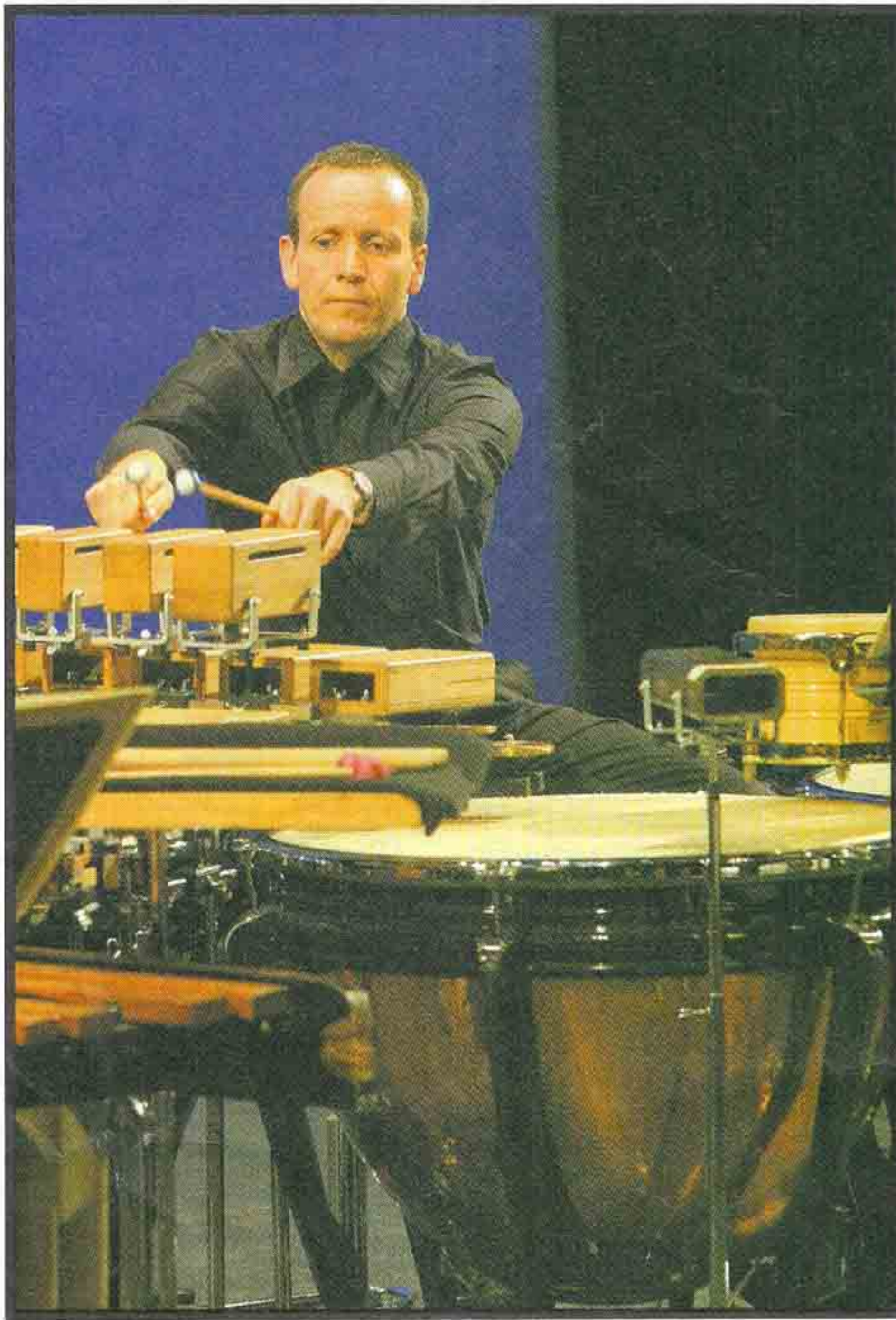
Idősebb és ifjabb kortársak

■ Horváth Balázs (sz.: 1976) október 17-én rendezett szerzői estje (Fesztiválszínház) a *Mesterkoncert* címet viselte. A fiatal komponista a Zeneakadémia DLA, azaz mesterképző programjának végzős hallgatója. A nyilvános koncert pedig afféle céhes mestermunka, mely részben az ifjú aspiráns eredetiségéről, részben a tanultakról és a választott mesterek ösztönző példájáról tudósít. Ám elsősorban mégiscsak egy koncert, mely szerencsére szépszámu közönséget vonzott. A program Horváth legnagyobb előadó-apparátusra írt művével, a kétrészes *Gabrieli-kommentárokkal* kezdődött. A művet, miként a közelmúltban hallott premieren, a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara szólaltatta meg. Akkor Kovács László, most Vajda Gergely vezényelt. Vajda Gergely és Horváth Balázs kor- és pályatársak, és az elmúlt években nemegyszer voltak munkatársak is. Karmesterként és zeneszerzőként mindketten (az intézmény valóságos és szimbolikus értelmében)

az Eötvös-iskola

neveltjei. Vajda számára egy Horváth-partitúra mind a belső tartalom, mind a célvezető karmesteri stratégia tekintetében világos képzet. Úgy éreztem, hogy a *Gabrieli-kommentárok* az ő keze alatt valósággal kivirultak, szárnyra keltek, megemelkedtek, s szerencsére nem igazolódtak a terem akusztikájával kapcsolatos aggályok sem. Az egységes tempók, a világos hangsúlyok révén a mű könnyen követhetővé és átélhetővé vált. A kora 17. századi velencei komponista művéhez fűzött kommentárok közvetlen utalásokkal dolgozó első része után az elvontabb, konstruktivista szellemű második rész nyomán – ezúttal ez tetszett jobban – egy határozott zeneszerzői programot megfogalmazó, tudatos alkotó portréja rajzolódott ki.

Fotó: MÚPa

AZ ENSEMBLE MODERN 1/19-E LACHENMANNT ÚT

Horváth nem hajszolja az eredetiséget, ő a kitartó munkában hisz. (Ezt a koncert pusztá ténye is igazolja.) Az alkotói tudatosság nála előbbre való az eredetiségnél, és ezért nem kárhoztatható. A Parti Nagy Lajos-versekre írt *Sorok, szavak, betűk* című dalciklusának (Rajk Judit – ének, Csonka Gábor – hegedű, Hargitai Géza István – fagott) néhány elemével világosan utal a példaképekre. Az előadáshoz kapcsolódó színházi külsőségek – akciók – Eötvös Péter, a szövegi tartalomtól függetlenül megzenésítési technika Jeney Zoltán ösztönzéséről árulkodott.

A szerző *Magnets* című sorozatából a koncerten három hangzott el. A különböző hangszer-összeállítású művek – miként a *Gabrieli-kommentárok* – szorosan kapcsolódnak Horváth disszertációjához, melyben a mesterjelölt a zene és a térbeliség kapcsolatát vizsgálja. Bemutatóként hangzott el a sorozat III. darabja. A teret nem pusztán az irányok, a távolságok, a geometriai viszonyok szintjén emeli Horváth a kompozíció szervező elvévé. Ebben a darabban a tér különböző sűrűségű erőterként, potenciaként, a mágneses vonzások eltérő elosztású közegeként jelenik meg. A

szimmetrikusan és legyezőszerűen elrendezett vonóegyüttes középpontjában a nagybőgő áll, a zenei forma középpontjában pedig egy fokozatos sűrítéssel, koncentrációval kialakított, homogén hangzású terület. A zenei anyaghoz kapcsolódó térzet ezúttal nem kizárólag a szólamok térbeli pozíciójának a függvénye, Horváth Balázs bátran épített a játékmódok, a motívumok és a ritmusok térszervező lehetőségeire is.

Hogy Arnold Schönberg 1912 októberében bemutatott művének, a *Pierrot Lunaire*-nek van helye egy 2005 októberében rendezett kortárs művészeti fesztiválon, az nem kérdés. A korszakos mű ráadásul most magyar műfordításban hangzott el. A zenei kíséret Tihanyi László és az Intermoduláció Kamaragyüttes, a látvány El Kazovszkij, a műfordítás Térey János feladata volt. A mű színházi előadásként és nem koncertként hangzott el október 19-én, a MU Színházban. A verseket Ambrus Asma szavalta. A schönbergi „sprechgesang”-ból, az énekbeszédből ebben az előadásban csak beszéd maradt, „keingesang”. Valószínű, hogy ez az interpretáció közel áll a művet rendelő Albertine Zehme dizőzművészetéhez, de egyáltalán nem biztos, hogy ugyanilyen közel áll Schönberg szándékához. Köztudomású, hogy a *Pierrot Lunaire* a Schönberg-interpretáció egyik megoldatlan és talán megoldhatatlan kérdése. Milyen éneklést sugall a ritmikailag igen precíz, a hangmagasságokra csak utaló, de a dalirányokat kifejező kottakép? Virtuóz technikájú énekesek képesek az adott hangot ott megszólaltatni, ahová Schönberg írta. (Más kérdés, hogy a művész azt is jelölte: ne ott szólaltassák meg...) A köztes megoldások közül magam Sziklai Erika és Luisa Castellani német nyelvű felvételeit ismerem. Más-más módon oldják meg a problémát, mindketten kiválóan.